

19 серпня Преображення Господнє. Другий Спас (Яблучний)



19 серпня християни святкують Преображення Господнє. Його ще називають Яблучним Спасом, у цей день прийнято святити яблука та інші фрукти та овочі.

Свято Преображення Господнього існувало вже в IV ст., про що свідчать повчання і слова Єфрема Сіріна й Івана Золотоустого. Мати Костянтина Великого, свята рівноапостольна Єлена, побудувала на горі Фавор храм на честь Преображення, зруйнований у XII ст. Салах-ад-діном. Піснеспіви на честь свята були написані Іоанном Дамаскином і Космою Маюмським (VIII ст.). Від VI ст. це свято урочисто святкується у Східній Церкві під назвою “Господнього Преображення”.

Первісно празник Преображення святковано в місяці лютому. Однак тому, що цей радісний празник звичайно випадав у часі Великого Посту, а це було незгідне з духом посту й покути, то його перенесено на день 6 серпня (19 серпня за новим стилем). На Заході свято ще в XII ст. не було загальним; його заснував у 1457 папа Калліст III, установивши тоді ж богослужбовий чин.

Традиції святкування

Народними назвами цього свята є Спас, Другий Спас або Яблучний Спас. Крім яблук, у цей день на церковну паперть приносять й інші плоди врожаю: горох, картоплю, огірки, жито, ячмінь тощо. Все це священник повинен після обідні благословити і прочитати над ним молитву, за що вдячні прихожани наділяють його так званими начатками – потроху від кожного сорту з принесених плодів. Освячення у цей день винограду і різних фруктів та овочів символізує розквіт і плодючість усього створеного у безкінечному царстві життя.

У давнину в день Преображення Господнього існував звичай наділяти плодами бідних та вбогих; звичаю цього дотримувалися так суворо, що коли дізнавалися про когось, хто не зробив цього доброго діла, таку людину вважали невартою уваги і припиняли з нею спілкуватися. Звичай наділяти бідних плодами садів та городів був колись мірою християнської моралі.

Колись до цього часу правовірні селяни не їли садовини, бо це вважалося за великий гріх. Якщо ж все-таки хто-небудь не втримається і з’їсть яблучко до Спаса, відпокутувати цей гріх можна було тільки тим, що сорок днів після Спаса не їсти жодного яблука. Особливо суворо дотримувалися цього правила ті, у кого вмерли діти-немовлята. Існувало повір’я, що «на тому світі» ростуть срібні дерева з золотими яблучками. Золоте яблучко дають лише тим дітям, чії батьки дотримувалися звичая не їсти яблук до Другого Спаса.

Другий Спас – це день поминання померлих родичів. За народним віруванням, це третій вихід померлих на світ у весняно-літньому сезоні: (перший – у Страсний Четвер, другий – на Зелені Свята).

Для господарів свято символізує закінчення жнив та завершення літа. Цього дня примічали погоду. Якщо день сонячний та безхмарний – осінь буде сухою. Якщо дощовий – мокрою. Ясний день віщує морозну і заметільну зиму. Яка погода на Спаса – такою буде і Покрова (14 жовтня). У деяких місцях України в цей час могли вже починатися приморозки, тому й кажуть: “Прийшов Спас, держи рукавиці про запас!”.

За народним звичаєм до Спаса не їли яблук. Зі святом Спаса пов’язані різні обжинкові обряди (див. Обжинки): святять у церкві обжинкові вінки, з незжатих на ниві кількох стеблинок жита зав’язують “Спасову бороду”. До церкви несли святити квіти, мак, вірячи, що обсіпання свяченим маком перешкоджає ходити до хліва відьмам, а до дому – ходячим покійникам. Після посвяти квіти й голівки маку кладуть за Іконами, де вони зберігаються до весни. Весною мак розсівають по городі, а

сухі квіти на Благовіщення влітали до своїх кіс, – “щоб не випадало з голови волосся”. На Спас поминають померлих.

Святкування Преображення триває 9 днів, з 5 (18) по 13 (26) серпня. У це свято за древнім церковним звичаєм відбувається освячення перших плодів (злаки, виноград чи яблука). Тому в народі цей день називають другим, або яблучним спасом. Свято Преображення обрано для благословення плодів, бо в Єрусалимі (звідки запозичено наш Устав) саме в ту пору дозрівав виноград, який, власне, і прийнято освячувати в цей день. Церква, благословляючи принесені плоди, утверджує думку про те, що в ній, як у суспільстві священному, все – від людини до рослини – повинно бути присвячене Богу як Його творіння.

Джерело: <http://good-know.com>